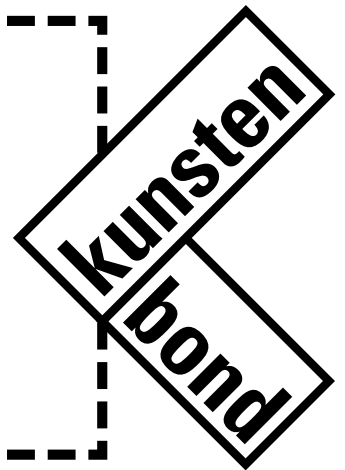

Inbreng Kunstenbond
rondetafelgesprek arbeidsmarktpositie in culturele en creatieve sector,
Tweede Kamer, 25 april 2018

Kunstenaars in de tussentijd

Het klinkt misschien gek om te zeggen met alle terechte aandacht, ook van Uw Kamer, voor de arbeidsmarktagenda, maar voor veel kunstenaars en creatieven is het een ver van mijn bed show. Het is abstract, het gaat over plannen, structuur en beleid. Terecht wordt opgemerkt dat er met zoveel meer waardering over de autonome betekenis en waarde van kunst en creativiteit wordt gesproken. Dat is zonder meer positief en nodig, maar de mensen in het veld op de vloer merken er nog weinig van.

Het is pijnlijk dat diegene die de cultuurparagraaf geïsoleerd van de rest van het regeerakkoord leest, het woord arbeidsmarkt niet tegenkomt, noch de zwakke en kwetsbare positie van makers. Een verwijzing naar *het SER-Raad voor Cultuurrapport was op zijn plaats geweest. "De culturele sector is er, na een periode van flinke hervormingen, in geslaagd om nieuwe geldstromen, nieuw publiek en verassende samenwerkingsvormen te vinden. Wel staan specialistische kennis en de reserves van instellingen onder druk."* Waar, maar niet volledig. Het gaat voorbij aan de kwetsbare en moeilijke positie van de grootste investeerders in kunst en creativiteit: kunstenaars zelf.

We zitten een tussenfase, de arbeidsmarktagenda ligt er, er wordt constructief overlegd met werkgevers en anderen over de uitwerking, nu komt het aan op de uitvoering. De slag om het inkomen van kunstenaar te veranderen van sluitpost naar vertrekpunt van de begroting is een grote opgave. Dat vraagt moed om te veranderen, maar is wel wat er moet gebeuren. De arbeidsmarktagenda is pas geslaagd als de mensen die het werk doen er iets van merken. In hun portemonnee.

Wij zien dat velen nog steeds bezig zijn met overleven. Ze proberen het hoofd boven water te houden en te voorkomen kopje onder te gaan. Ook zien we mensen afhaken, berusting, aanpassing aan de huidige stand van zaken en gelukkig ook ontluikend zelfvertrouwen om voorzichtig iets te doen aan deze situatie en je uit te spreken, juist omdat er op een gegeven moment weinig meer te verliezen is.

Spreek je uit

Ik heb het bewust over voorzichtig uitspreken omdat individuele kunstenaars en creatieven zoals bekend in een heel kwetsbare positie verkeren. Dat maakt de drempel om je uit te spreken of om voor je rechten op te komen heel hoog. Je prijst jezelf daarmee uit de markt. Toch zouden meer mensen zich moeten durven uit te spreken, en het echte eerlijke verhaal durven te vertellen. Over armoede. Over het hebben van artistiek succes, maar tegelijkertijd toch een structureel verlieslijdende beroepspraktijk hebben, waardoor de belastingdienst concludeert dat er sprake is van een hobby. Over het aan de kant geschoven worden omdat je oud bent, of niet vernieuwend genoeg. Over parttime verdiensten en toch fulltime werken. Over inkomsten die door bezuinigingen zó laag zijn, dat ander werk ernaast een must is. Maar waarbij er tegelijkertijd zoveel weken zijn volgepland, of de agenda beschikbaar moet worden gehouden dat werken bij andere opdrachtgevers vaak onmogelijk is. Over de onbespreekbaarheid om in dienst te treden bij het structureel verrichten van werk, of juist zoveel moeten werken voor een grote opdrachtgever dat andere opdrachten in de knel komen. Over werken met wurgcontracten zonder onderhandelingsruimte. En over geld dat in en om de sector juist ook wordt verdiend door grote bedrijven met ongezond veel marktmacht. Bedrijven die alle waardevolle content in eigendom hebben en houden. Producenten en uitgevers presenteren zich ook geregeld als makers, bijvoorbeeld om auteursrechten op te kunnen strijken.

Wij roepen kunstenaars en creatieven op om zich uit te spreken. Maar ook instellingen, werkgevers en opdrachtgevers. Ook die zijn nog vaak bezig met overleven, of zitten in de kramp waarbij onderbetaling en het vermijden van dienstverbanden hoeksteen van het HRM-beleid is. En

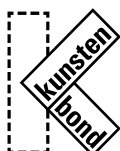
ondertussen wordt de schijn opgehouden naar buiten toe door te blijven produceren, presenteren en doceren. Maar ook de Tweede Kamer zal zich uit moeten spreken over politieke keuzes en aanvaarding van consequenties.

Van woord naar daad vraagt aandacht en scherpheid van Uw Kamer

Wij vragen u om scherp en vasthoudend te zijn. Het is makkelijk voor fair practice, fatsoenlijke beloning en eerlijke contracten te zijn zonder dat dit consequenties heeft. Het veld investeert zelf veel in de arbeidsmarktagenda. Zo werken wij aan een creatieve coalitie van beroepsverenigingen. Sociale partners werken samen, net als het gesubsidieerde en het ongesubsidieerde deel van de sector. Uw hulp is echter wel nodig. Het komt erop aan om ook daadkracht te tonen in de uitvoering. Dat vraagt om een sterke inzet en bemoeienis van de regering en colleges van B&W, en om een alerte houding van raden en Uw Kamer.

Aandachtspunten en aanbevelingen voor Uw Kamer

- Smeed het ijzer nu het heet is. Er is nu aandacht voor het onderwerp arbeidsmarktagenda en ruimte in de begroting van de minister.
- Hou de arbeidsmarkt van de culture en creatieve sector de eerste jaren stevast op de agenda, veranderen kost tijd.
- Goede bedoelingen en intenties leiden niet automatisch tot verbetering. Veranderen kost moeite en moet meestal van buitenaf worden afgedwongen.
- Hoed u voor tijdelijkheid. Er moet een structureel effect worden bereikt. Blijf minister(s) bevragen over de voortgang en de concrete resultaten.
- Investeer in randvoorwaarden zoals inrichting van een structuur (plus financiering), versterking van verenigingen en van de sociale dialoog en fondsvorming, bijvoorbeeld een O+O fonds. Zo is een kleine drie ton die we er nu voor hebben niet genoeg voor een jaar arbeidsmarktbeleidsontwikkeling met 25 actiepunten. De ambities van de arbeidsmarktmoeten ook waargemaakt kunnen worden, dat vraagt een investering in het proces.

- Laat de sector vooroplopen in arbeidsmarktbeleidsontwikkeling en verbindt de agenda's van de ministers van Cultuur en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan elkaar.
- Accepteer stijging van tarieven en subsidiebedragen als nieuwe inkomstenbronnen niet toereikend zijn.
- Investeren vraagt niet alleen geormerkt extra geld naar instellingen en investeringen in nieuwe verdienmodellen, maar ook om borging dat verworven geld toevloeit aan kunstenaars en creatieven.
- Uw Kamer móet scherp blijven op handelen van de minister op uitvoering van de motie Ellemeet/Asscher en geen genoegen nemen met ambtelijke en juridische bezwaren. In andere lidstaten (die onder hetzelfde mededingingsrecht vallen) kan het ook. Waar een wil is, is een weg.

Kunstenbond, 25 april 2018

